

FUGLELIVET I STRØMMEN, RISSA KOMMUNE,
SØR-TRØNDELAG

Rapport ved Odd Rygh

Rissa, februar 1979

Rapport til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

INNLEDNING:

Strømmen i Rissa har en stund vært kjent blant botanikere pga. sin strandengvegetasjon, og dennes verneverdi er behandlet av Flatberg (K. I. Flatberg: Botanisk verneverdige områder i Rissa kommune, Sør-Trøndelag. K. norske Vidensk. Selsk. Rapp. Bot. Ser. 1975.1). Som fuglelokalitet har Strømmen vært kjent helt siden 1720, da presten Dreier opplyser at "Strømmen i Rissen er kjent for sine (sang-)svaner" (iflg. E. Bjørkvik, Statsarkivet, Trondheim).

I de senere år er det blitt klart at Strømmen fremdeles innehar betydelige mengder med fugl, og etter oppdrag fra Sør-Trøndelag fylke foreligger nå denne rapporten.

Regelmessige registreringer av fuglelivet i Strømmen er gjort først og fremst ettersommeren/høsten 1978, mens enkelte besøk er gjort også tidligere på året, samt en del spredte besøk tidligere år (f.o.m. 1973). Totaltakseringer er gjort først og fremst i 1978, men under vintertellingene av sjøfugl i Trondheimsfjorden, er det hvert år siden vinteren 1975/76 foretatt en optelling av overvintrende fugl i området. Enkelte kvantitative data foreligger også fra tidligere år, men før 1978 er det hovedsaklig kvalitative data som foreligger. Registreringene skriver seg først og fremst fra høsthalvåret; fra vårtrekket foreligger svært få data.

Rapporten omhandler kun fuglelivet i selve Strømmen. Brakkvannsbassenget Botn, som Strømmen står i forbindelse med, er her holdt utenfor. Det bør imidlertid nevnes at også Botn er en viktig fuglebiotop, både m.h.t. kvalitet og kvantitet. En fylligere rapport som omhandler begge områdene, vil komme senere. Registreringene som denne rapporten er basert på, er først og fremst utført av undertegnede, delvis sammen med følgende observatører: Kjell Arne Furunes, Inderøy

Reidar Hindrum, Tromsø

Jan Sand, Trondheim

Dessuten foreligger det også verdifulle opplysninger fra:

Harald Jakobsen, Rissa (HJ)

Åge Jensen, Rissa (ÅJ)

Svein Karlsen, Trondheim (SK)

Svein H. Lorentsen, Trondheim (SL)

Jon Suul, Trondheim (JS)

Erik Thoresen, Trondheim (ET)

BESKRIVELSE AV OMRÅDET:

Strømmen ligger i Rissa kommune og danner den nesten 2 km lange forbindelsen mellom brakkvannsbassenget Botn og Trondheimsfjorden utenfor. Bredden er over hele strekningen på 100-150 m (over åpent vann). To bruer går over området; Sundsbrua, der riksveien går, og Strømsbrua som kun benyttes som gangbru. Sundsbrua deler Strømmen omtrent på midten, mens Strømsbrua ligger helt inne mot Botn.

Dybden i Strømmen ligger for det meste på 1-3 m, men enkelte steder er det så grunt at det stikker opp skjellbanker når det er fjære sjø. Til og med for småbåter er det da nesten umulig å passere gjennom Strømmen, særlig når det er lavvann. Pga. dette har det vært diskutert å foreta en oppmudring for å gjøre løpet dypere.

Ved fjære sjø tørregges områder med sand- og mudderfjære på begge sider av Strømmen; det største fjæreområdet ligger vest for Sundsbrua (Litjstrømmen).

Strandengområder av varierende bredde finnes på begge sider av Strømmen; både øst og vest for Sundsbrua, samt et område like innenfor Strømsbrua.

Enkelte steder får strandengområdene mer preg av sump, særlig på nordsida like øst for Sundsbrua der det ligger et par små brakkvannsdammer. Dessuten har også området like innenfor Strømsbrua preg av sump; her finnes det også litt vierkjerr. Trevegetasjon er det forøvrig meget sparsomt med i området, men en liten ansamling av hovedsaklig gran (plantet) finnes på Øra. Litt orekratt finnes på sørsiden like øst for Sundsbrua, dessuten finnes det noen trær i bebyggelsen ved Strømsbrua og ellers noen få enkeltstående trær/busker spredt omkring.

Bortsett fra bebyggelsen ved Strømsbrua, er Strømmen omgitt av forskjellige typer dyrkamark med tilhørende gårder.

Bakerst i rapporten er de forskjellige landskapselementene forsøkt inntegnet på kart.

ARTSLISTE:

Tegnforklaring:

- R: Arten påvist hekkende ved reirfunn eller ved observasjon av nettopp utfløyne unger
r: Arten antas å hekke eller adferd som sannsynliggjør hekking er observert
T: Arten er observert på trekk
S: Streifindivider
O: Overvintring
+: Sjelden eller sporadisk forekomst
++: Regelmessig, men fåtallig
+++: Tallrik

Dvergdykker	O+(+)
Horndykker	T+
Gråhegre	S++/O+
Sangsvane	O++(+)
Dvergsvane	O+
Gravand	R++/T++(+)
Stokkand	O+++
Krikkand	T++(+)
Brunnakke	T+++/O+
Toppand	O++
Bergand	O++
Ærfugl	r+(+?)/O+++
Sjørre	O+
Havelle	O++
Kvinand	O++(+)
Siland	O++
Laksand	T+
Havørn	S+(+)
Dvergfalk	T+
Tjeld	R+++
Sandlo	T++/S+
Heilo	T+++
Tundralo	T+
Vipe	R++(+)/T+++

Dvergsnipe	T+(+)
Fjæreplytt	T+
Myrsnipe	T+++/O+
Tundrasnipe	T+
Polarsnipe	T+(+)
Brushane	T+++
Rødstilk	T++(+)/O+(+)
Gluttsnipe	T++
Skogsnipe	T+
Strandsnipe	T++
Storspove	r++/T++(+)
Enkeltbekkasin	T++(+)
Hettemåke	S++/O++
Sildemåke	S+(+)
Gråmåke	S++/O+++
Svartbak	S++/O++(+)
Fiskemåke	R++(+)/T+++
Makrellterne	r++
Ringdue	T+++
Klippedue (bydue)	S+
Tyrkerdue	S+
Hubro	S+
Tårnseiler	T+
Grønnspekk/gråspekk	S+
Sandsvale	S+
Låvesvale	r++(+)
Taksvale	r++(+)
Sanglerke	r++(+)
Heipiplerke	T++(+)
Lapp-piplerke	T+
Skjærpiplerke	S+
Linerle	r++(+)
Star	R+++/T+++
Skjære	R++
Kråke	R++/S+++
Ravn	S++
Sivsanger	r+
Løvsanger	T++(+)

Gransanger	T++(+)
Steinskvett	T+
Gråtrost	T+++
Rødvingetrost	T+++
Løvmeis	S++
Granmeis	S++
Kjøttmeis	r++
Gråspurv	R+++
Bokfink	T+++
Bjørkefink	T+++
Grønnfink	T+
Grønnsisik	T+
Bergirisk	T+++
Gulspurv	S+++

SUM: 76 arter

KOMMENTARER TIL ARTSLISTA:

Dvergdykker

1 ind. 17. og 31. januar, samt 1. februar 1976. 1 ind. 26. oktober 1976 (SL, ET). 2 ind. 5. februar, 3 ind. 22. februar og 1 ind. 18. mars 1978. 1 ind. 14., 18. og 21. januar, samt 2. februar 1979.

Horndykker

1 ind. 21. april 1977 (JS). 2 ind. i Botn like innenfor Strømmen 25. oktober 1975.

Gråhegre

Enkeltindivider furasjerer her i hekkesesongen. Overvintring: 1 ind. 4. februar 1978.

Sangsvane

Som nevnt i innledninga, så var Strømmen kjent for sine (sang-)svaner allerede i 1720 da presten Dreier opplyser om dette i et skrift (iflg. E. Bjørkvik, Statsarkivet, Trondheim). Også nå er sangsvanen en regelmessig overvintrer; omtrent hver vinter blir antall på ca. 20 ind. observert. 8. februar 1975 ble 62 ind. observert i Botn like innenfor Strømmen.

Dvergsvane

1 ind. 17. november 1976 - 12. februar 1977 (SL, ET).

Gravand

Minst 1 par hekker årlig. På vårtrekket er over 10 ind. observert.

Stokkand

Årviss overvintringsplass for 150-200 ind.

Krikkand

Årviss, men i lite antall, på vårtrekk. På høsttrekket er den også årviss, men i noe større antall (opptil 20 ind. er sett).

Brunnakke

Opptrer sparsomt, men trolig regelmessig, på vårtrekket. På høsttrekket noe mer vanlig, opptil 30 ind. er observert (8. oktober 1978). Overvintring: 6 ind. (5 ♀♀, 1 ♂) vinteren 1976/77. 2-3 ind. observert 28. mars 1975 og 1 par observert 18. mars 1978 var muligens også overvintreere.

Toppand

Regelmessig overvintrer (opptil 10 ind.), men manglet vinteren 1978/79.

Bergand

Regelmessig overvintrer. Vinteren 1975/76 ble opptil ca. 35 ind. observert her (1. februar 1976), men vanligvis ligger antallet på under 10. Manglet vinteren 1978/79.

Arfugl

Ungekull er observert ytterst i Strømmen, så arten hekker nok sparsomt her. Vinters tid ligger antallet vanligvis på 30-50 ind., men flere ganger er 80-100 ind. observert. 135 ind. 13. september 1974 (JS).

Sjørre

2 ♀♀ 31. desember 1975.

Havelle

Regelmessig, men i varierende antall, vinters tid. Min. 15 ind. ble sett 17. januar 1976. 23 ind. 21. april 1977 (JS).

Kvinand

Regelmessig i vinterhalvåret. Vanligvis i antall på 10-20, men 40-50 ind. ble observert 28. november 1975.

Siland

Regelmessig i antall på opptil ca. 10 ind. i vinterhalvåret.

Laksand

1 ♂ 15. april 1977.

Havørn

Streifindivider opptrer hver vinter, vanligvis enkeltvis. På ettervinteren 1973 ble det ved en anledning observert 3 ind. samtidig over området.

Dvergfalk

1 ♀-farget ind. 5. september 1975.

Tjeld

Hekker regelmessig rundt Strømmen. Ca. 50 ind. holder vanligvis til her fra ankomsttiden om våren til avreisen om høsten. (ca. 80 ind. ble sett 3. april 1978). En del av dette er trolig ikke-hekkende fugler.

Sandlo

1 ind. observert 11. juni 1976 var trolig et streifindivid. Arten opptrer ellers i antall opptil ca. 10 ind. på høsttrekket. Dessuten en vårobservasjon; 3 ind. 3. april 1978.

Heilo

Vanlig på høsttrekk; opptil 30-40 ind. er registrert.

Tundralo

1 ind. 8. oktober 1978.

Vipe

Hekker regelmessig rundt Strømmen. På høsttrekket er arten svært vanlig; bl.a. ble min. 200 ind. observert 27. august 1978.

Dvergsnipe

Sanns. 1 ind. 17. august 1974. 5 ind. 27. august, min. 13 ind. 1. september og min. 1 ind. 10. september 1978.

Fjæreplytt

1 ind. 14. august 1978.

Myrsnipe

Vanlig på høsttrekk; opptil ca. 30 ind. er sett. Overvintring:
3 ind. 11. februar 1978.

Tundrasnipe

1 ind. 24. september 1978.

Polarsnipe

3 ind. 5. september 1975, 3 ind. 1. september 1978 og 2 ind.
24. september 1978.

Brushane

Iflg. HJ skal min. 2 ♂ i praktdrakt være sett på forsommeren
1973. Dessuten 1 ♀ 30. mai 1978. På høsttrekk er arten vanlig;
bl.a. ble min. 135 ind. sett 13. september 1974 (JS).

Rødstilk

Antall på 10-15 ind. vanlig både på høsttrekk og vårtrekk. Over-
vintring: 1 ind. 5. februar 1978 og min. 9 ind. 2. februar 1979.

Gluttsnipe

Noen få ind. blir sett hvert år under høsttrekket.

Skogsnipe

1 ind. 6. august 1978.

Strandsnipe

Noen få ind. blir sett hvert år under høsttrekket.

Storspove

Hekker sanns. regelmessig, men fåtallig, rundt Strømmen. Opp-
trer noe mer vanlig på vårtrekket.

Enkeltbekkasin

Opptrer i antall på opptil ca. 10 ind. på høsttrekket. Fåtallig
på vårtrekk.

Hettemåke

Streifindivider opptrer i hele sommerhalvåret. I trekketidene
er arten noe mer vanlig; bl.a. ble 21 ind. observert 21. april

1977 (JS).

Sildemåke

Noen få streifindivider i trekktidene.

Gråmåke

Vanlig både vår, høst og vinter. En del streifindivider også om sommeren.

Svartbak

Streifindivider påtreffes til alle årstider, bl.a. 25 ind. 21. april 1977 (JS).

Fiskemåke

Forholdsvis vanlig hekkefugl. Meget vanlig i trekktidene; bl.a. ca. 400 ind. 13. september 1974 (JS).

Makrellterne

Noen få par hekker sanns. i området (ungfugler er observert).

Ringdue

Meget vanlig på høsttrekk; bl.a. min. 200 ind. 24. september 1978.

Klippedue (bydue)

1 ind. ved bebyggelsen ved Strømsbrua 30. mai 1976.

Tyrkerdue

1 ind. i bebyggelsen ved Strømsbrua 5. og 11. februar 1978.

Hubro

1 ind. ved bebyggelsen ved Strømsbrua en gang vinteren 1974/75 (ÅJ).

Tårnseiler

2 ind. 27. august 1978.

Grønspett/gråspett

1 ind. i bebyggelsen ved Strømsbrua 8. oktober 1978.

Sandsvale

1 ind. 14. august 1978.

Låvesvale

Hekker sanns. på gårdene rundt Strømmen.

Taksvale

Hekker sanns. i bebyggelsen rundt Strømmen.

Sanglerke

Hekker sanns. forholdsvis vanlig rundt Strømmen.

Heipiplerke

Opptrer forholdsvis vanlig i trekketidene.

Lapp-piplerke

1 ind. 24. mai 1977 (SL, ET).

Skjærpiplerke

1 ind. 10. september 1978.

Linerle

Ruger trolig regelmessig i området.

Stør

Vanlig hekkefugl i bebyggelsen rundt Strømmen. Svært tallrik i trekketidene.

Skjære

Hekker regelmessig i bebyggelsen ved Strømsbrua.

Kråke

Hekker regelmessig i bebyggelsen ved Strømsbrua. Ellers opptrer flokker med kråke utenfor hekkesesongen; bl.a. 2-300 ind. 26. oktober 1975 og min. 100 ind. 27. august og 1. september 1978.

Ravn

Streifindivider opptrer regelmessig utenfor hekkesesongen.

Sivsanger

2 syngende ind. i vierkjerret innenfor Strømsbrua 13. juni 1974 (SK).

Løvsanger

Observeres regelmessig i trekketidene.

Gransanger

Observeres regelmessig i trekketidene.

Steinskvett

1 ind. 11. og 21. september 1974.

Gråtrost

Vanlig i trekketidene.

Rødvingetrost

Vanlig i trekketidene.

Løvmeis

Observeres regelmessig i bebyggelsen ved Strømsbrua.

Granmeis

Observeres regelmessig i bebyggelsen ved Strømsbrua.

Kjøttmeis

Hekker trolig i bebyggelsen ved Strømsbrua.

Gråspurv

Hekker vanlig i bebyggelsen rundt Strømmen.

Bokfink

Tallrik om høsten.

Bjørkefink

Tallrik om høsten.

Grønnfink

Min. 1 ind. 24. september 1978.

Grønnsisik

1 ind. 27. august 1978.

Bergirisk

Forholdsvis vanlig på høsttrekk; bl.a. ca. 40 ind. 17. august 1974.

Gulspurv

Vanlig i vinterhalvåret.

I tillegg til disse artene foreligger det opplysninger fra lokalfolk om at både hønsehauk og sothøne skal være observert ved Strømmen. En flokk med sædgås el. kortnebbgås, sanns. sistnevnte, ble dessuten sett i stor høyde over området ca. 10. mai 1977 (HJ). Flokken talte ca. 50 ind.

KONKLUSJON:

Antall arter og antall fugl som holder til i området, viser tydelig at Strømmen har stor betydning som rasteplass i trekk-tidene og som overvintringsplass for en rekke arter. Også som hekkeplass er området viktig for enkelte arter. Både i lokal sammenheng og i fylkessammenheng er det derfor viktig at området blir tatt vare på i den tilstand det er i idag, uten at de nåværende våtmarksbiotoper blir utbygd og ødelagt og uten at noen ny og sjenerende bebyggelse blir satt opp for nært området. Pga. forstyrrelsen bør man også prøve å unngå noen stor småbåttrafikk gjennom området.

Områdets korte avstand fra skolesentret i bygda, bør veie tungt i vernesammenheng. Området egner seg ypperlig som ekskursjonsområde, både i zoologi og botanikk.

Til slutt bør det nevnes at artslista for området trolig vil bli utvidet en del når man får mer kjennskap til vårtrekket i området. Dette vil bli undersøkt nærmere kommende feltsesong, og materialet herfra vil etter planen bli presentert i en samlerapport for Botn/Strømmen.

